

Dr Knut Heim, Przysłówia, Wykład 14

Przysłów 22-24 i Amenemope

© 2024 Knut Heim i Ted Hildebrandt

To jest dr Knut Heim w swoim nauczaniu na temat Księgi Przysłów. To jest sesja numer 14, rozdziały Księgi Przysłów od 22 do 24 i Amenemope.

Witamy w lekcji 14 na temat biblijnej Księgi Przysłów.

W poprzednim wykładzie przyglądaliśmy się międzynarodowemu wymiarowi tzw. literatury mądrości jako całości, a następnie sproblematyzowaliśmy samo pojęcie literatury mądrościowej jako takiej, zarówno w jego zastosowaniu do tekstów starożytnych i wschodnich z Mezopotamii i Egiptu, jak i nawet dla samej literatury biblijnej. I ja sam nie doszedłem jeszcze do nowego sposobu nazywania tych książek, ale skłaniam się ku być może mniej określonemu sposobowi mówienia, a raczej mówieniu, że jest to specyficzny rodzaj literatury poetyckiej, która naprawdę jest zainteresowana integracją intelektualną, poznawczą teologii w życie ludzkie, coś w tym rodzaju. W tym konkretnym wykładzie chcę się teraz bardziej skupić na bardzo widocznej, bardzo ekscytującej paraleli, o której wspomniałem już w poprzednim wykładzie, pomiędzy tekstem egipskim, naukami Amenemopa i jednym ze zbiorów biblijnej księgi św. Przysłów, czyli zbiór numer trzy, czyli rozdziały od 22 do 17 do połowy rozdziału 24.

Aby wyjaśnić, o co chodzi, zrobię to, aby nas w to wciągnąć i pomóc nam zrozumieć, o co toczy się gra, czy przeczytam pierwszą część komentarza Bruce'a Waltke, którą następnie skomentuję i dokonaj refleksji, a w pewnym stopniu także krytyki w ciągu najbliższych kilku minut. Więc zaczynamy. Strukturalne dowody – pisze Waltke – egipskich instrukcji Amenemopa z okresu około 1186–1069 p.n.e. potwierdzają wewnętrzne dowody, które omówił w innym miejscu, że 30 powiedzeń mędrców, to znaczy z Księgi Przysłów, stanowi odrębną antologię mądrości powiedzenia.

Większość uczonych uważa, że 30 powiedzeń mędrców ukazuje twórcze wykorzystanie Amenemopa. Model strukturalny tego zbioru, czyż nie napiszę wam 30 powiedzeń, zaczerpniętych z ostatniego rozdziału Amenemopa, sekcja 27, linijka 6, cytuję, spójrz na te 30 rozdziałów, cytat końcowy. W Egipcie, i prawdopodobnie powinniśmy to samo założyć w przypadku tego zbioru, święta liczba 30 symbolizuje pełne i doskonałe nauczanie, ale jej materialna zależność od Amenemopa rozciąga się tylko na pierwsze 11 powiedzeń.

To jest, jak mówi Waltke, od 22:16 do 23:11. To błąd w pisowni, powinno oczywiście być od 22:17 do 23:11. Następne powiedzenie wprowadzone w powiedzeniu edukacyjnym z 23:12, które je oddziela od następnej jednostki 30 powiedzeń, jest bardziej powszechne w piśmie aramejskim z Mezopotamii, w języku akadyjskim.

Powiedzenie przeciwko poręczycielowi znajduje tematyczną analogię w tradycji mądrości aramejskiej i akadyjskiej, ale nie w tradycji egipskiej. Żartobliwe powiedzenie przeciwko pijaństwu w latach 2329–35 wywodzi się z tradycji egipskiej, ale nie konkretnie od Amenemopa. To tyle, jeśli chodzi o krótkie wprowadzenie Waltkego do szerszej dyskusji, jaką toczy na temat podobieństw materiału z Kolekcji 3, na której skupimy się teraz w księdze Amenemopa.

W pozostałej części tego wykładu zamierzam zrobić dwie rzeczy. Po pierwsze, przyjrę się wstępnym werseom w tekście Księgi Przysłów oraz sposobowi, w jaki Bruce Waltke i wielu innych przetłumaczyło jedno konkretne słowo w tej początkowej części, a następnie poddam krytyce i ocenie to tłumaczenie. A po drugie, przejdę do jednego szczególnie widocznego podobieństwa między Księgą Przysłów z jednej strony a Amenemopem z drugiej i porównamy linijka po linijce, jakie są podobieństwa i różnice, a następnie narysujemy trochę dalej wnioski z tego dla międzynarodowego wymiaru tej fascynującej Księgi Przysłów.

Więc zaczynamy. Zamierzam teraz przeczytać początkowe wersety z nowej, poprawionej standardowej wersji Kolekcji 3, czyli rozdziały 22, wersety 17 do 20. Słowa mędrców, nakłońcie swoje ucho i usłyszcie moje słowa, i skupcie swój umysł na moim nauczaniu bo będzie miło, jeśli zachowasz je w sobie, jeśli wszystkie będą gotowe na twoich ustach, abyś mógł zaufać Panu.

Dałem wam je dzisiaj poznać, tak, wam. A potem, w wersecie 20, czyż nie napisałem wam 30 przypowieści napominających i poznających, aby wam pokazać, co jest słuszne i prawdziwe, abyście mogli dać prawdziwą odpowiedź tym, którzy was wysłali? Następnie właściwe nauczanie rozpoczyna się od wstępnego napomnienia w wersecie 22.

Mówi: „Nie okradajcie biednych dlatego, że są biedni” i tak dalej. Fascynujące jest tłumaczenie wersetu 20, gdzie nowa, poprawiona wersja standardowa wymienia 30 powiedzeń. I jak już usłyszeliśmy od Waltkego, on wierzy, że jest to 30 powiedzeń, chociaż tylko pierwsze 11 wersetów całego zbioru, który jest już nieco dłuższy, przechodząc do rozdziału 24, obejmuje 30 powiedzeń, podobnie jak nauka Amenemopa zawiera 30 krótkich minirozdziałów, które są wyraźnie wymienione na końcu instrukcji Amenemopa.

Jednakże, jeśli rzeczywiście spojrzymy na hebrajski oryginał Księgi Przysłów i stwierdzimy, że nie, aha, oto jesteśmy. A więc to jest mój zeszyt Biblii Hebraica Stuttgartensia. Dostępna jest teraz nowa wersja, Biblia Hebraica Quinta, BHQ, ale szczegóły, oczywiście, szczegóły tekstowe są takie same.

A kiedy spojrzymy na rozdział 22, werset 20, odkrywamy, że w wersecie 20 występuje niezwykle interpunkcja punktów samogłosek. A to dlatego, że hebrajscy skrybowie

zapisali dla nas zarówno wersję ketiv , jak i qere tego, jak to konkretne słowo zostało przetłumaczone przez Waltkego, a także standardową wersję Nehemiasza i coraz większą liczbę innych tłumaczeń biblijnych, jakie podaje nam. Szczegółne słowo w wersecie 20 brzmi: w ketiv , tak jest napisane, prawdopodobnie powinno być wymawiane shilshom .

Przeczytałem to dokładnie na podstawie tego, jak opisuje to Bruce Waltke. Tak więc w pisemnej formie spółgłosek to słowo, przetłumaczone na 30, powinno albo brzmieć, powinno być wymawiane shilshom , a następnie oznacza dawny, tj. napisałem wam starożytne powiedzenia lub starożytne rzeczy. Lub, w przypadku czytania qere , jest to propozycja alternatywnego sposobu interpretacji rzeczywistych liter spółgłosek tam zapisanych.

Należy to wymawiać shalishim i prawdopodobnie tłumaczyć jako szlachetne powiedzenia. Zatem w oryginale hebrajskim ludzie, którzy to przeczytali i skopiowali, zauważyli, że istnieje pewna dwuznaczność znaczenia tego słowa. Istnieje sekwencja liter shin, lamed i kolejna shin, shilshom , shalishim , shaloshim lub cokolwiek innego, i jak byśmy to wymówili? Można to zrobić na dwa sugerowane sposoby, które mają nieco inne znaczenie.

Następnie dochodzimy do tłumaczenia tego samego wersetu w Septuagincie oraz do tłumaczenia greckiego. Osoby, które stworzyły to greckie tłumaczenie, również zauważyły, choć nie były do końca pewne, że jest w tym słowie coś niezwykłego. I nie czytali tego ani jako shilshom , ani shalishim , ale prawdopodobnie jako shalosh, co oznacza trzy.

I tak w greckim tłumaczeniu występuje słowo threis , które oznacza po prostu trzy. Tekst grecki mówi więc coś w stylu: czyż nie napisałem wam trzech rzeczy, prawdopodobnie odnoszących się do trzech części tego zbioru. Wydaje się, że właśnie to zrobili greccy tłumacze.

Tak więc w rzeczywistości mamy do czynienia z niezwykłym słowem, które nawet pierwsi pierwsi czytelnicy starożytnego tekstu nie byli pewni, co dokładnie oznacza. Jest to pewien rodzaj powiedzenia, grupa powiedzeń lub cokolwiek innego, z czym jesteśmy tu zapoznawani. Nie jesteśmy jednak pewni, co dokładnie oznacza to konkretne słowo.

Co ciekawe, w tekście egipskim znajduje się co najmniej 11 wersetów, które przypominają, mam na myśli, Księgę Przysłów, która składa się z 30 powiedzeń. Trzy, 30. I tak rzeczywiście się teraz stało, a Bruce Waltke nie jest pierwszym, który to sugeruje, ale uwzględnił to także np. Michael Fox ma to samo i wielu innych komentatorów biblijnych, a teraz coraz częściej także tłumaczenia biblijne , mówią teraz: cóż, z pewnością to słowo powinno zostać nieco zmienione, nieco zmienione i

wtedy powinno brzmieć coś w rodzaju szeloshim, co oznacza 30, równoległe z jego częściowym tekstem źródłowym z Amenemopa.

Fascynujące jest to, że w New Revised Standard Version wspomniano o tym tłumaczeniu, składającym się z 30 powiedzeń, ale w New Revised Standard Version nie ma nawet przypisu ani notatki na marginesie, która wskazywałaby, że to tłumaczenie opiera się na porównaniu z tekstem egipskim i jest swego rodzaju twórczą poprawką, a nie odbiciem tego, co faktycznie powiedział hebrajski, cokolwiek mówił, choć nie jesteśmy pewni, co to jest. Inną interesującą rzeczą, szczególnie w odniesieniu do komentarza Bruce'a Waltke, jest to, że faktycznie dzieli on materiał z Kolekcji 3, a nie tylko pierwszych 11 wersetów aż do 23:11 itd., na kilka mniejszych części po dwie, trzy, czasem cztery wersety, które następnie nazywa powiedzeniem jednego, powiedzeniem dwóch, powiedzeniem trzech i oczywiście odliczeniem aż do powiedzenia 30. Muszę przyznać, że nie jestem przekonany.

Za dużo jest w tym domysłów. Jak je dzielimy? Może istnieć co najmniej cztery lub pięć różnych sposobów podziału różnych wersetów na grupy. Wydaje mi się, że Waltke, w swoim mocnym przekonaniu, że tak naprawdę mamy tu 30 powiedzeń, poczuł się zmuszony to zrobić, ale nie sądzę, że jest to łatwe i na pewno nie tak przekonujące, jak to przedstawia w swoim komentarz.

Poświęciłem temu trochę czasu, aby pomóc nam zobaczyć w tym wykładzie, jak wpływowy międzynarodowy wymiar Księgi Przysłów może mieć nawet na sposób, w jaki tłumaczone są nasze Biblie. Szczerze mówiąc, niewiele zyskamy ani wiele stracimy, niezależnie od tego, czy mówimy, że są to starożytne powiedzenia, czy szlachetne powiedzenia, czy 30 powiedzeń. To naprawdę dobre powiedzenia, niezależnie od tego, jak je przetłumaczysz.

Teologicznie nie ma tu nic do rzeczy. Nie ma żadnego niebezpieczeństwa. Nie ma w tym żadnego spisku ani niczego podobnego, ale mam nadzieję, że dostrzegacie fascynację, jaka towarzyszy próbom nawiązania kontaktu z tymi tekstami w ich szerszym środowisku intelektualnym.

Chciałbym teraz przejść do innego przykładu, opartego głównie na mojej własnej pracy nad książką o wyobraźni poetyckiej w Księdze Przysłów i mam nadzieję, że uda mi się znaleźć odpowiedni fragment. Tak. To, na czym chcę się szczególnie skupić, to jedno z powiedzeń lub wersetów, które powtarza się w Przysłów z Księgi Amenemopa, a w szczególności jest to rozdział 22, werset 28 i zamierzam to przeczytać.

Wspomniałem już o tym kilka razy we wcześniejszym wykładzie, kiedy przyglądaliśmy się nauczaniu o pomyślności zawartym w Księdze Przysłów. Jak czytamy w wersecie 28, nie usuwajcie starożytnego pomnika, który wzniesli wasi przodkowie. Powodem, dla którego włączam to przysłowie do mojego omówienia wariantowych powtórzeń

w Księdze Przysłów, jest to, że w rzeczywistości, jak wspomniałem kilka wykładów temu, istnieje inna wersja, wcale nie odległa, w Księdze Przysłów. ten sam zbiór trzy tego samego przysłówia.

Pozwól, że ci to przeczytam. Ten znajduje się teraz w rozdziale 23, wersecie 10. Tak więc pod koniec tej części wersetów Waltke pomógł nam zobaczyć, co w dużej mierze ma wspólnego z Amenemopem.

Zatem w wersecie 23, 10 czytamy: „Nie usuwajcie starożytnego zabytku ani nie wkraczajcie na pola sierot”. A potem werset 11, bo Odkupiciel, którym jest Bóg, jest mocny. Powtórzę jeszcze raz te wersety.

Nie usuwajcie starożytnego znaku charakterystycznego, który wzniesli wasi przodkowie, 22, 28, i nie usuwajcie starożytnego znaku charakterystycznego i nie wkraczajcie na pola sierot, 23, 10. Mamy więc niezwykle powtórzenie tego samego w bardzo blisko siebie, zaledwie 12 wersetów od siebie w Księdze Przysłów. A potem mamy jeszcze fakt, co za chwilę pokażę, że mówi się coś bardzo podobnego, co za kilka minut zacytuję w Księdze Amenemopa.

Mamy więc do czynienia z powtórzeniem podwójnego typu, powtórzeniem wariantowym. Przeczytam teraz fragment mojej książki poświęcony tym dwóm werseom, skupiając się szczególnie na kontekście. Przysłów 22, 28 i 23, 10 należą do tego samego zbioru, trzeciego zbioru, a mianowicie 22, 17 do 24, 22.

Stwierdziliśmy, że w jednym i tym samym zbiorze występują powtarzające się warianty, co zaobserwowałem w innym miejscu mojej książki. Niemniej jednak tutaj nieunikniony jest wniosek, że wariantowe powtórzenia w Księdze Przysłów są świadomą, wszechobecną strategią redakcyjną i nie zdarzają się przypadkowo. Każdy zauważyłby w ciągu zaledwie 12 wersetów, że znowu mówią to samo lub coś podobnego.

Zbiór składa się łącznie z zaledwie 70 wersetów, a pomiędzy obydwoma wariantami jest tylko 10 wersetów. Co więcej, w tym samym zbiorze znajdują się inne powtórzenia, w których oba warianty są blisko siebie, a mianowicie Przysłów 23, 3 i Przysłów 23, 6, zaledwie trzy wersety od siebie. Redaktor, który kształtował ten zbiór, wiedział, że powtarza materiał w bliskiej odległości.

Jest oczywiste, że dominującymi odniesieniami kontekstowymi dla obu wersetów są ich odpowiedniki wariantowe, tworzące ramę wokół załączonego materiału. Księga Przysłów 23, 10 jest połączona z Księgą Przysłów 23, 11 poprzez cząstkę przyczynową, za lub ponieważ, co wprowadza motywację zakazu, a mianowicie Bóg zaopiekuje się ludźmi, których próbujesz skrzywdzić. W egipskich instrukcjach Amenemopa znajduje się kilka stwierdzeń podobnych do dwóch rozważanych tutaj wersetów z Księgi Przysłów.

Sekcja Amenemope, która zawiera materiał związany z naszym zestawem wariantów, znajduje się w tym rozdziale 6. Rozpoczyna się w wierszu 11 tablicy 7 i biegnie przez płytę 9, wiersz 8 i zawiera w sumie 36 wierszy. Przytoczę teraz te wersety, które są najbliższe materiałowi z Księgi Przysłów. To jest obecnie tłumaczenie z tekstu egipskiego.

Nie przesuwaj znaczników na granicach pól, ani nie zmieniaj położenia przewodu pomiarowego. Nie bądź łakomy na łokieć ziemi i nie wkraczaj w granice wdowy. Wydeptaną bruzdę wytarł czas, a tutaj tekst jest trochę przerwany, nie do końca wiemy, jak to przetłumaczyć, kto to ukrywa na polach, ten zostanie złapany.

I znowu strzeżcie się niszczenia granic pól, aby nie porwał was terror. Podoba się Bogu mocą Pańską, gdy rozeznaje się, zapewne mając na myśli szacunek, granice pól. Nie wymazuj cudzej bruzdy, warto ją zachować w dobrym stanie.

Zatem oto rozszerzone opracowanie i zachęta dla czytelników, aby szanowali własność i granice lądowe swoich sąsiadów lub konkurentów. Najsilniejsze punkty kontekstu znajdują się w wersach 12 i 15 na płycie 7, gdzie znajdują się podobieństwa dotyczące czasownika „nie ruszaj się”, a także wzmianka o znacznikach granicznych. Wzmianka o członkach rodziny, a mianowicie o sierotach i wdowie w Amenemope oraz wdach i sierotach w tekstach biblijnych.

Wdowy i sieroty są często wymieniane razem w tekstach biblijnych i pozabiblijnych Częstego. Szczegóły dotyczące starożytnych oznaczeń lądowych, odzwierciedlone zarówno w 22:28, jak i 23:10 Księgi Przysłów, mogą znajdować odzwierciedlenie w bruzdach Amenemopa, które ulegają zniszczeniu przez czas. Wreszcie w obu tekstach obecna jest także teologiczna motywacja powstrzymywania się od odbierania ziemi najsłabszym w społeczeństwie.

W 23:11 tekst mówi, że ich Odkupiciel, mianowicie Pan, jest silny, a Amenemope mówi, że można podobać się Bogu mocą Pana, gdy szanuje się granice pól. Zatem odpowiednie sekcje nie są identyczne, ale podobieństwa są tak uderzające, że z pewnością należy wykluczyć zbieg okoliczności. Zatem nie tylko ich materiał się powtarza, ale jak widzieliśmy w rozdziale 6 Amenemopa, w rzeczywistości istnieją co najmniej trzy, a może cztery powtarzające się stwierdzenia, aby nie wkraczać w pola.

Pozwólcie, że przeczytam jeszcze raz te cztery. Nie przesuwajcie znaków na granicach pól i nie wkraczajcie w granice wdowy. Strzeż się niszczenia granic pól, gdy rozpoznaje się granice pól.

Mamy więc cztery powtórzenia zachęty, aby nie naruszać praw własności sąsiadów. Równoległe z powtórzeniem tego również w tej samej części, która powtarza materiały z Księgi Przysłów. Więc co mówię? Chcę przez to powiedzieć, że nie tylko

Księga Przysłów powtarza Amenemopa, ale także Księga Przysłów powtarza Amenemopa, powtarzając materiał.

Zatem tutaj są powtórzenia , powtórzenia tutaj, a te powtórzenia są powtórzeniami powtórzeń tutaj. Masz pomysł. Z pewnością nie może to być przypadek.

Dlatego chciałbym teraz zakończyć kilkoma dalszymi rozważaniami opartymi na tych dowodach. Bez wątplenia oba dzieła, Amenemopa i Przysłów, są ze sobą powiązane. Ale równie oczywisty jest fakt, że Księga Przysłów nie jest po prostu kopią Amenemopa.

Proverbs wykorzystuje swój egipski materiał źródłowy w Amenemope twórczo, aby stworzyć nową odmianę, tak jak to zrobiło z materiałów źródłowych samej Księgi Przysłów. Dlatego nie należy przeceniać podobieństw między Amenemopem a Księgą Przysłów. Chociaż poprawka słowa Shiltshom , dawniej w czytaniu Ketiv i Shalishim , szlachetne rzeczy, w czytaniu qere do Sholoshim , 30, jest popierana przez większość, chociaż Norman Whybray w swoim komentarzu stanowi wyjątek, uczonym trudniej jest się zgodzić w sprawie określenia rozgraniczenia rzeczywistych 30 jednostek.

Należy także wspomnieć, że sama instrukcja Amenemopa zawiera dwa zestawy wariantów dosłownego powtórzenia. Murphy uważał, że nie ma żadnego wytłumaczenia dla powtórzenia się Przysłów 22-28 w Przysłów 23-30. Jednak moje obserwacje dotyczące podobieństwa do Amenemopa sugerują, moim zdaniem, wyjaśnienie, które ma sens.

Mianowicie redaktor wykorzystał swój egipski vorlage , czyli tekst źródłowy, a także zamieścił kilka twórczo zaadaptowanych wypowiedzi Amenemope'a na ważny temat poszanowania własności innych ludzi. A redaktor Księgi Przysłów zrobił to, ponieważ zrobił to autor wskazówek Amenemopa. Ale oczywiście obaj zrobili to, ponieważ uważali, że pomaganie ludziom w zrozumieniu wagi poszanowania własności innych ludzi jest absolutnie niezbędne i ważne dla dobrobytu ich społeczeństw.

W ten sposób dotarliśmy do końca tego wykładu.

To jest dr Knut Heim w swoim nauczaniu na temat Księgi Przysłów. To jest sesja nr 14, rozdziały 22-24 Księgi Przysłów i Amenemope.